

Titel: Var det rigtigst nu at »standse med Klemtningen«?

Citation: "Var det rigtigst nu at »standse med Klemtningen«?", i *Søren Kierkegaards Skrifter*, Bd. K14, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-rk-kom-root.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **Var det rigtigst nu at »standse med Klemningen«?** : Artiklen, der har en forløber i en upubliceret artikel mod den anonyme artikel mod SK (185,1), har i kladden (ms. 1.1) også overtaget mottoet fra denne: »Sophisten 'Det er kjedeligt med Dig, Socrates, Du siger altid det Samme' / Socrates 'ja, og om det Samme'« (Pap. XI 3 B 229,1; sml. XI 3 B 117). Dette motto er et svar på det Baggesen-citat, der i den anonyme artikel blev rettet mod SK. – **»standse med Klemningen«**: sammentrækning af pointen i den anonyme artikel mod SK i *Fædrelandet*, nr. 79, den 3. april 1855, hvor det bl.a. hedder: »Thi Alting har sin Tid, og maa derfor have sin Ende. Er der Tid til at klemte og raabe Brand, saa maa Tiden ogsaa komme til at tage fat paa Slukningsarbeidet; er der Tid til at rive ned, saa maa der komme en Tid til atter at bygge op. Ogsaa Dr. Kierkegaards Opraab maatte man troe, skulde være Indledning til noget Mere. Men til Dato er det ikke blevet til Mere: fra Tid til Tid den samme Klemning, det samme Anskrig!« (185,1).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 1

◀ **D. 7de April 1855** : samme dag, som SKs forrige artikel mod den samme anonyme forf. blev publiceret (185,1); se tekstredigeringen, s. 591.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 3

◀ **det vilde jo være uforsvarligt ... saa længe det brænder** : I tilfælde af ildebrand i København skulle der hurtigt sendes besked til den nærmeste tårnvægter i enten Vor Frue, Skt. Nikolaj el. Vor Frelsers kirketårn. Denne begyndte nu at klemte med klokkerne efter bestemte retningslinjer, så det af klemningen fremgik, hvilken slags brand, der var tale om, og hvor det brændte. Herefter gentog de andre tårnvægtene klemningen.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 6

◀ **Sandsebedrag** : illusioner, indbildninger, falske forestillinger.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 9

◀ **Gavtyvestreger** : gavtyveagtige handlinger, dvs. bedrageriske med bibetydning af lumske, snedige handlinger.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 10

◀ **en Politi-Forretning** : dvs. en politiopgave, et politiarbejde. Sml. den anonyme artikel mod SK: »Maaskee vil Dr. K. vise et Forslag som det foranførte tilbage dermed, at han jo udtrykkeligt har erklæret sig selv alene for 'et afgjort Politi-Talent'. Men forholdt det sig virkelig saa, da vilde Dr. K.s Virksomhed *strække* sig langt ud over Talentet, – saafremt han ikke tager Politi-Magten i aldeles utilbørlig Udstrækning« (185,1).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 11

◀ **ifølge det nye Testamente ... »Ild er jeg kommen at kaste paa Jorden.«** : Der citeres fra Luk 12,49, hvor Jesus siger: »Ild er jeg kommen at kaste paa Jorden, og hvor vilde jeg, at den var optændt allerede!« (NT-1819). Sml. journaloptegnelsen NB32:122 (1854), i SKS 26, 210f.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 12

◀ **vistnok** : helt sikkert, sandelig.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 16

◀ **Skovbrand** : sml. kladden: »Og det brænder, ja og det bliver en frygtelig Ildebrand, kun at sammenligne med en Skovbrand, det er ikke i Pistol-Stræde der er Ild i et Gardin eller i en Kakkell-Ovn, det er 'Christenhed' der er sat Ild paa« (Pap. XI 3 B 229,2).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 17

◀ **convenerer** : behager, passer.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 24

◀ **Kirke-Fyrster** : kirkens gejstlige overhoveder.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 24

◀ **sandselige** : bestemt af sanserne, af den sanselige (modsat åndelige) verden.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 25

◀ **Riger, Lande, en christen Verden** : 164,48.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 31

◀ **hvis Ild ikke skal slukkes** : hentydning til Mark 9,43-48 (173,39).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 34

◀ **allehaande** : alle slags, alle mulige.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 44

◀ **Øienforblindelses**-Konster: synsbedrag, illusion.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 45

◀ **at der af Staten er anbragt 1000 Embedsmænd** : dvs. 1000 præster el. gejstlige (141,36).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 47

◀ **de (...) ville**: vil.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 51

◀ **Brød** : el. levebrød.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 53

◀ **»uberettiget Næringsbrug«** : juridisk udtryk, der betegner en overtrædelse af de givne betingelser, som et erhverv skal følge. Der var i datiden mange – ofte smålige – sager om næringsdrivende, der fx solgte en vare, de ikke havde tilladelse til, el. udførte et arbejde, de ikke havde ret til. Det var i lavsvæsnets sidste dage.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 55

◀ **følge Christum efter** : efterfølge Kristus.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 58

◀ **jævnt avancerende** : 142,4.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 59

◀ **»Fryd Dig ved Livet i dine Dages Vaar«** : citat fra en i datiden populær selskabsvisse »Fryd dig ved Livet« af den da. visedigter og læge Rasmus Frankenau (1767-1814), hvor hver af de syv strofer indledes med følgende fire verslinjer: »Fryd dig ved Livet / I dine Dages Vaar! / Pluk Glædens Rose / Før den forgaaer!« Se fx *Visebog indeholdende udvalgte danske Selskabssange; med Tillæg af nogle svenske og tydske*, udg. af A. Seidelin, Kbh. 1814, ktl. 1483, s. 86f.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 67

◀ **at lide** : 123,41.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 74

◀ **hade sig selv** : 123,41.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 75

◀ **attraae** : begære, stræbe efter.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 75

◀ **forsage Verden** : 123,40.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 76

◀ **en Fremmed og Udlænding i Verden** : hentyder til 1 Pet 2,11, hvor brevets modtagere formaner til »som Fremmede og Udlændinge« at holde sig fra kødets lyster (NT-1819). Se også Hebr 11,13, hvor det om de nævnte trosvidner fra GT hedder, at de bekendte at være »Giæster og Udlændinge paa Jorden« (NT-1819).

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 77

◀ **Batailloner** : egl. om stor hærafdeling; skarer, flokke.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 80

◀ **stiller i Marken** : militært udtryk: sætter i felten.

I trykt udgave: Bind 14 side 189 linje 81

◀ **de Rekrutter, Falstaff har hvervet, ligne vaabendytige ... Soldater** : sigter til 4. akt, 2. scene, af Shakespeares historiske skuespil *Kong Henrik den Fjerde. Første del* (o. 1597), hvor Falstaff vurderer sine mænd: »Dersom jeg ikke skammer mig ved mine Rekrutter, vil jeg være en saltet Havbrase! Jeg har skammeligen misbrugt den kongelige Hverver-Fuldmagt. I Steden for hundrede og halvtredsindstve Soldater har jeg faaet tre Hundrede og nogle Pund Sterling. Jeg presser ingen andre end Landmænd, som sidde varmt inden Vægge, og Selveier-Sønner: jeg opsnuser forlovede Ungkarle, for hvem der alt har været lyst to Gange af Prækestolen; saadant et Forraad af Uselrygge, som ligesaagierne hørte Satan selv som en Tromme; Karle, som ere meer bange for Knaldet af en Bøsse, end en saaret Agerhøne eller en anskudt Vildand er. Jeg pressede ingen uden saadanne Finkeriddere med Hierter i Livet ikke større end Knappenaalshoveder; og de har kjøbt dem frie fra Tienesten: og nu bestaaer min hele Commando af Invalider, af Corporaler, Lieutenanter, Frimænd, Karle saa pialtede som Lazarus paa Tapetseriet [det vævede tapet], hvor den rige Mands Hunde slikkede hans Saar: Karle, som – sandt at sige – aldrig har været Soldater; men afskedigede, utroe Tienere, yngre Sønner af yngre Brødre, forarmede Brændeviinsskiænkere, og Gaardskarle, som ikke har forstaaet deres Snit; kort slige Bonderoser, som skyde op i en rolig Verden og i en langvarig Fredstiid, ti Gange meer forbandet pialtede, end en giennemskudt, lappet gammel Fane: og saadanne Folk har jeg til at fylde deres Plads, som har kjøbt sig frie; saa man skulde troe, jeg havde hundrede og halvtredssindstve pialtede forlorne Sønner, som vare komne lige fra Svinevogtningen og fra Svinetruget. – En Ugelspegel mødte mig underveis, og sagde: 'jeg havde nok tømt alle Galger i Landet, og presset Beenradene.' Intet Menneskes Øie har nogensinde seet slige Fugleskræmseler. Jeg vil ikke marschere giennem Coventry med dem, det er baade vist og sandt! – Ja de Esler skræve ogsaa i Marschen, som om de havde Springjern mellem Benene: for rigtig nok fik jeg de fleste af dem lige ud af Fængslerne.« *William Shakspeare's Tragiske Værker*, overs. af P. Foersom og P.F. Wulff, bd. 1-9 [bd. 8-9 har titlen *Dramatiske Værker*], Kbh. 1807-25, ktl. 1889-1896; bd. 3, 1815, s. 136-138 [hvert skuespil er pagineret forfra].

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 3

◀ **en Mand ... ud ad Vesterport, kan siges at stræbe ud ad Øster** : København var endnu omgærdet af et voldanlæg, og man skulle igennem en af de fire porte (Vesterport, Nørreport, Østerport og Amagerport), hvis man ville ind i el. ud af byen. Som navnene angiver, lå Vesterpost og Østerport i hver sin ende af byen (se kort 2, A1, og G1).

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 7

◀ **Dragkiste** : kommode med store skuffer.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 15

◀ **En Efterskrift** : I kladden (ms. 1.2) begynder efterskriftet med passagen: »Slutteligen blot en Bemærkning: maa jeg takke den anonyme Forf., at jeg ved at læse hans Artikel er blevet yderligt overbeviist om Fornødenheden af at gjøre hvad jeg hidtil har forsømt, at foranstalte Tid efter anden særskilte Aftryk af mine Artikler i Fædrelandet; thi det gjøres virkelig behov, at have mine Artikler ved Haanden for ved at læse de enkelte Udtryk ind i deres Sammenhæng atter at faae det Indtryk af dem, som de endda nok ikke forfeile der, men som de naturligviis aldeles maae forfeile naar de skulle [skal] sammenhobes og vilkaarligt kastes imellem hinanden. At man ved at sammendynge det vilkaarligt Udrevne kan frembringe Indtrykket af noget Convulsivisk, Krampeagtigt, indrømmer jeg gjerne; men det er jo ikke mig der gjør det. Derimod er dette min Mening, at det at ville betegne hvad der, naturligt kun tilnærmelsesviis, dog sandt forholder sig til den Grad af Uro, som er det nye Testamentes, det er min Mening, at det at ville betegne det som det Convulsiviske er at forgude Middelmaadighed, og er som hvis den tamme Fugl vilde kalde sin Vralten og intetbetydende Slaaen med Vingerne det sande Høie og den vilde Fugls Flugt mod Himlen det Convulsiviske« (*Pap.* XI 3 B 229,10).

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 22

◀ **bona fide** : lat., i god tro.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 31

◀ **skal (...)** **Stat og Kirke skilles ad** : Under forhandlingerne i Den grundlovgivende Rigsforsamling 1848-49 var der fremsat forslag om at adskille kirken fra staten og give den en synodal forfatning, dvs. lade dens forhold styre af en valgt synode. Det var der imidlertid ikke flertal for, og det endte med følgende bestemmelse i § 3 i Grundloven af 5. juni 1849: »Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten«, suppleret med § 80 (ofte kaldt 'løfteparagraffen'): »Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov«, jf. *Danmarks Riges Grundlov. Valgloven. Bestemmelser angaaende Forretningsordenen i begge Thingene*, Kbh. 1850, s. 6 og s. 26; jævnsides hermed blev der med § 82-84 indført religionsfrihed. Dette medførte en løbende, undertiden voldsom debat om forholdet mellem stat og kirke.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 34

◀ **contraheret** : indgået en kontrakt el. aftale.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 37

◀ **Hvad vilde ogsaa Staten paa den Gallei** : fast vending: hvorfor skulle (staten) ogsaa inklade sig på dette.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 37

◀ **paa Conto** : el. 'på den konto', dvs. på den forudsætning, det grundlag.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 39

◀ **at ville »protegere« det Guddommelige** : hentyder formentlig til, at hele gejstligheden med Sjællands biskop som øverste hoved i 1848 underlagt en minister, altså en politisk instans.- **protegere**: beskytte, værne om, begunstige.

I trykt udgave: Bind 14 side 190 linje 40